

Samen werken aan water

**Concept-
verkiezingsprogramma**

CDA Aa en Maas

Waterschapsverkiezingen 2015

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1. Opgave Aa en Maas 2015-2019	4
2. Duurzaamheid	6
3. Samenwerking	7
4. Betaalbaarheid	8
5. Top 10	9
Bijlage 1: Voorbeeldprojecten	10
Bijlage 2: Kaart van het werkgebied	13
Bijlage 3: Kengetallen Aa en Maas	14

Inleiding

Op 18 maart 2015 vinden de waterschapsverkiezingen plaats. Ter voorbereiding daarvan heeft CDA Brabant een programmacommissie in het leven geroepen. Deze commissie heeft tot taak gehad voor drie Brabantse waterschappen verkiezingsprogramma's voor te bereiden. Bij deze biedt de programmacommissie aan het bestuur van CDA Brabant het concept verkiezingsprogramma voor waterschap Aa en Maas aan.

Het doel van dit verkiezingsprogramma is een onderscheidende boodschap ten opzichte van andere partijen die aan de waterschapsverkiezingen deelnemen. De insteek van de programmacommissie is positief. Het waterschap Aa en Maas zorgt voor continuïteit in het regionaal waterbeheer. Daar kunnen mensen op vertrouwen. Tegelijkertijd is er onvoldoende waterbewustzijn in de samenleving. Het CDA wil een brug slaan tussen het waterschap en de samenleving door samen te werken aan water!

De programmacommissie heeft ter voorbereiding van de concept-verkiezingsprogramma's een werkdocument gemaakt. Dit document is voorgelegd aan de huidige Brabantse waterschapsfracties van het CDA en vertegenwoordigers van belangengroepen. Daarnaast zijn verschillende individuele reacties binnengekomen. De reacties van de waterschapsfracties, vertegenwoordigers van belangengroepen en van individuen zijn meegenomen bij de opstelling van voorliggend concept verkiezingsprogramma.

Allereerst wordt in dit verkiezingsprogramma een korte schets gegeven van de opgave voor het waterschap Aa en Maas. Drie kernthema's zijn vervolgens uitgewerkt, te weten duurzaamheid, samenwerking en betaalbaarheid. Deze kernthema's geven weer, hoe het CDA de wateropgave gerealiseerd wil hebben. Vervolgens zijn die vertaald in concrete doelen voor de komende vier jaar. Daarna volgt een lijst van 10 prioriteiten.

In bijlage 1 zijn voorbeeldprojecten opgenomen, die een bijdrage kunnen leveren aan de doelen die in dit verkiezingsprogramma zijn opgenomen. Deze voorbeeldprojecten zijn een handvat voor de kandidaten om de prioriteiten in campagnetijd concreter te maken en desgewenst aan te vullen met lokale voorbeelden. Dan wordt datgene wat het CDA wil concreet vertaald naar de lokale situatie van potentiële kiezers.

Tot slot merkt de programmacommissie op dat zij met veel plezier het verkiezingsprogramma voor het waterschap Aa en Maas heeft voorbereid. Enerzijds is het goed om voort te bouwen op het werk van voorgangers en anderzijds zijn nieuwe actuele vraagstukken benoemd. De programmacommissie hoopt dat het CDA met dit verkiezingsprogramma kan bijdragen aan toekomstbestendig, constructief en realistisch waterbeheer.

's-Hertogenbosch, september 2014

Erik van Lith, voorzitter
Anke Dielissen
Francien van de Ven
Ton Wegdam

1. Opgave Aa en Maas 2015-2019

Samen leven met water, want zonder water geen samenleving. Water is essentieel voor leven. Niet alleen voor mensen, maar ook voor flora en fauna die in onze regio zo mooi is. Voor de toekomst van onze kinderen en de wereld waarin zij leven, voelt het CDA verantwoordelijkheid. Niet te veel water, waardoor we natte voeten krijgen, maar ook niet te weinig. Daarnaast dragen schoon en kwalitatief goed water bij aan een betere leefomgeving. Uit deze opgave volgen een aantal taken: veilig, voldoende, schoon en natuurlijk water.

Veilig

Het waterschap werkt aan veiligheid tegen overstromingen en wateroverlast. Het voorkomen of beperken van de gevolgen daarvan hoort bij de taken. Het CDA vindt dat de komende jaren naast het voorkomen van overstromingen meer aandacht nodig is naar het opvangen van de gevolgen ervan. Behalve noodzakelijke investeren in dijkverzwaringen of aanleg van kades zet het CDA in op een meer natuurlijke inrichting van het landschap waarin water kan worden vastgehouden of zonder grote gevolgen kan overlopen.

Voldoende

Door sloten, beken en rivieren goed te onderhouden, is voldoende waterafvoer mogelijk. Door het waterpeil in rivieren en beken te reguleren, krijgen natuurgebieden en landbouwgronden langs de beek voldoende water. Door bijvoorbeeld de rivieren opnieuw te laten meanderen (slingeren), waterbodems te verhogen en stuwen te gebruiken, wordt water in deze gebieden vastgehouden. Het grondwaterpeil is ook van invloed op de natuur en de landbouw. Ook in de zomer moet er voldoende water zijn.

Schoon

Het waterschap zorgt voor het zuiveren van het afvalwater van huishoudens en bedrijven. Samen met gemeenten worden riolerings- en zuiveringsbeheer op elkaar afgestemd. Uitdaging voor de komende jaren is het sluiten van de waterketen. Dat betekent dat gezuiverd afvalwater dat nog kan worden hergebruikt, opnieuw wordt ingezet voor en door ondernemers en inwoners.

Tevens stimuleren we het afkoppelen van regenwater. Het regenwater wordt dan direct in de bodem gebracht en niet langer zinloos via riolering afgevoerd naar de rioolwaterzuivering. Het waterschap helpt de natuur een handje door sloten, beken en rivieren schoon te houden. Het is in ieders belang dat planten en dieren in het water kunnen blijven leven. Regelmatig wordt in dit kader ook afval uit beken en rivieren gehaald.

Daarnaast dient als het gaat om het schoonhouden van water te allen tijde de gezondheid van mens en dier in de gaten te worden gehouden. Het beperken van geneesmiddelen en plastics in het (riool)water zijn daar voorbeelden van.

Natuurlijk

Het CDA wil dat het waterschap Aa en Maas blijft werken aan natuurlijk water. Dit vanuit de zorg voor natuur en cultuur in de eigen omgeving en het voldoen aan de Europese afspraken hierover (in dit verband wordt expliciet de Kaderrichtlijn Water genoemd). Het CDA wil daarom bijvoorbeeld oude beeklopen herstellen en beekdalen duurzaam inrichten. Dit zorgt voor een grotere variatie aan flora en fauna, gezonde populaties planten en dieren en een gezonder milieu. In de ogen van het CDA zorgt het waterschap bovendien voor minder overlast van obstakels zoals stuwen voor vissen onder andere door de aanleg van vispassages of, daar waar mogelijk het overbodig maken van stuwen. Als er meer kronkelende beken ontstaan, kan het water beter worden vastgehouden, zodat minder stuwen nodig zijn.

Genieten van water

Het CDA vindt het belangrijk dat mensen kunnen genieten langs en op het water. Bij beheer en onderhoud en nieuwe investeringen kan rekening worden gehouden met ideeën van inwoners, recreanten en ondernemers om een watergang aantrekkelijker te maken. De primaire rol van het waterschap is niet het investeren in zaken als fiets- en wandelpaden, maar juist om daar waar mogelijk ruimte voor initiatief vanuit de samenleving te creëren (vanuit het principe ja, tenzij). Het waterschap stimuleert maatschappelijke initiatieven en faciliteert onder andere met kennis.

Het waterschap Aa en Maas staat voor de opdracht te zorgen voor veilig, voldoende, schoon en natuurlijk water. Daarnaast maakt het waterschap initiatieven mogelijk, waardoor mensen nog meer van het water in de regio kunnen genieten. Bij dit alles dient het waterschap rekening te houden met de mogelijke gevolgen van klimaatverandering: meer en heftigere regenbuien en periodes van droogte.

2. Duurzaamheid

Uitgangspunt

Het CDA staat op basis van haar principes voor duurzaamheid: Het werk van het waterschap dient bij te dragen aan een duurzame samenleving. We kiezen daarom voor de lange termijn boven de korte termijn. Dat vraagt om een structurele aanpak van de wateropgave. Voor onszelf, maar vooral voor de toekomst van onze kinderen.

Het CDA streeft naar permanente beschikbaarheid van voldoende, schoon en veilig water voor iedereen door middel van een gesloten kringloop¹. Dat wil zeggen dat verspilling van water en milieuvervuiling worden beperkt, bedrijvigheid in de regio wordt bevorderd en de leefbaarheid wordt verbeterd. Om deze duurzame ontwikkeling mogelijk te maken bevordert het waterschap investeringen en samenwerking in (nieuwe) netwerken gericht op duurzame innovaties op basis van gedeelde belangen.

Bijzondere aandacht zal uitgaan naar lokale en regionale projecten, waarbij het gebruik van hernieuwbare bronnen zoals energieopwekking en hergebruik van grondstoffen uit afvalwater centraal staan en waarbij aandacht wordt besteed aan de beleving van water en duurzame waterrecreatie.

Strategische doelen duurzaamheid

Op basis van bovengenoemde uitgangspunten wil het CDA de komende vier jaar de volgende doelen realiseren:

- Het CDA beperkt overstromingsrisico's en wateroverlast door te investeren in lange termijn maatregelen (horizon 2050). We verschuiven onze inspanningen stapsgewijs van de korte termijn/ technische oplossingen naar lange termijn oplossingen door een meer natuurlijke inrichting van het gebied.
- Samen met ondernemers wordt hergebruik van afvalwater gestimuleerd. Het CDA wil binnen vier jaar de hoeveelheid gezuiverd afvalwater, dat nu nog niet wordt hergebruikt, maar geloosd in oppervlaktewater verminderen met minimaal 5 procent.
- Het CDA wil 40 procent duurzame energie van het totale verbruik van het waterschap uit afvalwaterzuivering halen en daar waar mogelijk met andere partners bijdragen aan de behoefte van duurzame energie. Daarnaast wil het CDA meer grondstoffen uit afvalwater terugwinnen die op de markt rendabel kunnen worden gemaakt.
- Het CDA draagt eraan bij dat ook in droge perioden voldoende water beschikbaar is. We doen dit door een optimale mix van maatregelen om regenwater zowel in de stad als in het landelijk gebied in de bodem vast te houden en te bergen en bijvoorbeeld door extra wateropslag via lokale plassen.
- Maatwerkoplossingen dienen ervoor te zorgen dat landbouw, industrie en inwoners efficiënter gebruikmaken van (drink)water.
- Het CDA stimuleert maatschappelijke en commerciële initiatieven om ervoor te zorgen dat meer mensen de bestaande natuur en het landschap rondom water op een positieve manier ervaren en beleven.

¹ Een gesloten waterkringloop gaat duurzaam om met natuurlijke hulpbronnen zoals water, nutriënten en energie. Onder 'duurzaam omgaan' verstaan we het zuinig benutten van water en grondstoffen en het waar mogelijk terugwinnen van de grondstoffen en energie na gebruik.

3. Samenwerking

Uitgangspunt

Het CDA kiest voor 'de samenleving, niet de overheid'. Dat betekent dat de overheid naast de inwoners staat in plaats van tegenover hen. Wij willen een samenleving waarin de inwoners samen met anderen zoveel mogelijk zelf bepalen. Ook bij wateropgaven wil het CDA inwoners, ondernemers en organisaties vanaf het begin betrekken bij de oplossingen, omdat zij vaak kennis hebben van het gebied. Het ophalen van deze kennis leidt tot duurzamer oplossingen.

Samenwerking is geen doel op zich maar een manier van werken. Iedereen vanuit zijn taak of belang kan hieraan deelnemen. Het doel van samenwerking is betere besluiten nemen en draagvlak vergroten voor de uitvoering van projecten. Samenwerken met andere organisaties en belangengroepen leidt daarnaast ook tot efficiënter werken en kostenverlaging.

Het gaat in essentie om het zoeken naar gemeenschappelijke doelen en belangen van stad en landelijk gebied, en inwoners, natuurbeheerders, ondernemers, landeigenaren en boeren die samenwerken op basis van wederzijds begrip.

Strategische doelen samenwerking

Op basis van bovengenoemde uitgangspunten wil het CDA de komende vier jaar de volgende doelen realiseren:

- Samenwerken met inwoners en ondernemers en hen aan de voorkant betrekken bij de realisering van waterdoelen in hun eigen omgeving. Dit moet leiden tot minder procedures en meer draagvlak. Dit vraagt om een andere werkwijze van medewerkers van het waterschap.
- Door het koppelen van projecten, het zogenaamde werk met werk maken, zorgt het waterschap voor kostenreductie en toename van de kwaliteit van de leefomgeving.
- Het CDA bevordert de samenwerking met het bedrijfsleven zodat de publieke watertaken efficiënter en beter uitgevoerd kunnen worden.
- Samenwerken tussen bedrijfsleven, kennisinstututen en overheid moet leiden tot innovatieve oplossingen voor watervraagstukken en tot slimme en goedkopere oplossingen voor beheer.
- Samenwerking over de grens moet worden versterkt door betere uitwisseling van gegevens en een gezamenlijke aanpak van watervraagstukken.
- Stimuleren van recreatief medegebruik (fietsen, wandelen, vissen, pleziervaart) om kennis over natuur en watersysteem bij inwoners en recreanten te vergroten.

4. Betaalbaarheid

Uitgangspunt

Het CDA wil dat er doelmatig en verantwoord met belastinggeld wordt omgegaan. Dat betekent dat we transparant willen zijn: wat geven we waaraan uit? Dat moet voor iedereen zichtbaar kunnen zijn. Het CDA heeft solidariteit daarbij hoog in het vaandel en wil dat de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen. Maar ook dat de vervuiler zelf betaalt. Het CDA wil geen rekeningen doorschuiven naar de toekomstige generaties. Als de inkomsten niet toereikend zijn om alle plannen te betalen, zullen ambities en plannen moeten worden bijgesteld, getemporeerd of soberder uitgevoerd.

Strategische doelen betaalbaarheid

Op basis van bovengenoemde uitgangspunten wil het CDA de komende vier jaar de volgende doelen realiseren:

- Vanuit de gedachte 'meer samenleving, minder overheid' streven we naar een kleinere overheid. Dat willen we bereiken door vermindering van regels en meer zelfwerkzaamheid waardoor minder ambtenaren en inhuur nodig zijn.
- Het CDA wil geen lastenverzwaring/tariefstijging voor inwoners en ondernemers (maximaal inflatiecorrectie). Onze doelstelling is een kostenreductie van 5 procent mede in het licht van de afspraken met de landelijke overheid. Daarbij staat voorop dat maatregelen worden genomen tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten met behoud van kwaliteit van de directe leefomgeving.
- Het CDA wil de kwijtscheldingsregeling voor minder draagkrachtigen (100 procent bijstandsnorm) in stand houden.
- Het CDA wil meer transparantie in de organisatie en uitvoering van watertaken. Dit kan door betere verantwoording van uitgaven en tussentijdse rapportages van langlopende projecten. Met de mogelijkheid belanghebbenden te betrekken bij tussentijdse resultaten. Op basis van de reacties van deze belanghebbenden kan bijstelling van ambities en middelen dan aan de orde zijn.
- Het CDA streeft naar een maximale schuldenlast van het waterschap (geen verdere groei, maximaal 2,5 keer de jaaromzet). Dit door het realiseren van kostenreductie en slimmer te investeren.
- Het CDA wil openbaarheid van declaraties van bestuurders.

5. Top 10

Voor de komende vier jaar heeft het CDA de volgende 10 prioriteiten:

1. Het CDA wil bewustwording van de wateropgave vergroten. Dit door beter met de samenleving te communiceren, de omgeving vroegtijdig bij de realisering van doelen te betrekken en (burger)initiatief te stimuleren.
2. In het verlengde van de campagne onswater.nl ontwikkelt het waterschap Aa en Maas onder andere met scholen een programma gericht op bewustwording van watervraagstukken bij jeugd en jongeren.
3. Vanuit de gedachte 'meer samenleving, minder overheid' dienen de komende vier jaar ten minste vijf lokale (burger)initiatieven van de grond te zijn gebracht, die een bijdrage leveren aan de bewustwording van de regionale wateropgave.
4. Veiligheid staat hoog in het vaandel. Het CDA beperkt overstromingsrisico's cq wateroverlast door te investeren in een meer natuurlijke inrichting van het gebied en daar waar het niet anders kan verzwaring van dijken en kades.
5. Het CDA wil samen met landbouwers, landeigenaren, natuurbeheerders en gemeenten een optimale mix van maatregelen, zodat voldoende water in droge perioden zowel in de stad als het landelijk gebied beschikbaar is.
6. Hoge prioriteit moet worden gegeven aan de bestrijding van blauwalg om ervoor te zorgen dat in grote delen van het werkgebied van waterschap Aa en Maas veilig aan watersport kan worden gedaan.
7. Het CDA wil risico's van medicijnresten in water in het kader van de gezondheid van mens en dier minimaliseren door samen met onder andere ziekenhuizen een plan van aanpak op te stellen om medicijnen in te zamelen.
8. Het CDA wil een publiek-private samenwerking ten aanzien van de zuivering van afvalwater. Deze samenwerking moet leiden tot 15% daling van zuiveringskosten en investeringen in energieopwekking en grondstofwinning uit afvalwater.
9. Het CDA wil dat spaarzaam met belastinggeld wordt omgesprongen. Daarom wil het CDA geen lastenverzwaring/tariefstijging voor inwoners en ondernemers (maximaal inflatiecorrectie).
10. Onze doelstelling is de taken 5 procent efficiënter uit te voeren mede in het licht van de afspraken met de landelijke overheid. De efficiencywinst kan worden gebruikt om te investeren in duurzame projecten in het waterbeheer in de regio.

Bijlage 1: Voorbeeldprojecten

1. Grondruil

Inwoners, agrarische ondernemers en natuurbeheerders zorgen voor grondruil langs beken en rivieren. Daardoor worden losse natuurgebieden met elkaar verbonden om water beter vast te houden, de natuur een handje te helpen en een recreatiegebied van formaat te realiseren. Tevens leidt grondruil tot een betere ligging van agrarische percelen. Er ontstaat een rijk geschakeerd landschap van hagen, graften, beekdalen, bossen, graslanden, ruigten en struwelen. Voor bewoners een mooie omgeving om in te wandelen en voor kinderen een ideale speelplek. Een andere mogelijkheid is de zogenaamde ondernemende EHS.

2. Waterkracht met oude en nieuwe technieken

Watermolens kunnen worden herbouwd of nagebouwd om duurzame energie op te wekken. Er kan ook voor een eigentijdse benadering worden gekozen met nieuwe en innovatieve technieken. Voor de waterkrachtcentrale kan worden gedacht aan verticale watermolens, die uit vrije stromingen, geforceerde stromingen en in proceswater door middel van waterkrachtenergie opwekken. Omwonenden en energiecoöperaties worden uitgenodigd met initiatieven te komen.

3. Waterberging op sportvelden

Inwoners, sportverenigingen en ondernemers worden uitgenodigd voorstellen te doen voor een inrichting van sportvelden, die bij hevige regenval kunnen worden ingezet voor waterberging. Dit kan bijvoorbeeld door een laag ruwe stenen te gebruiken als ondergrond, waardoor een kunstgrassportveld ook kan dienen als waterberging. We denken ook aan berging op of rond golfterreinen. Het opgevangen regenwater kan worden gebruikt als sproeiwater in droge tijden. Waterschap en betrokken gemeente ondersteunen door eventuele wet- en regelgeving zodanig aan te passen dat waterberging op sportvelden mogelijk wordt.

4. Waterbuffering bij tuinbouwbedrijven

Door kassen en de afvoer van het regenwater zo te construeren dat er een water kan worden opgevangen voordat het wordt afgevoerd, geeft mogelijkheden tot voorkomen van wateroverlast en het langer vasthouden van water. Door in waterbassins op of onder glastuinbouwbedrijven ruimte te houden voor grote regenbuien kan wateroverlast worden voorkomen. Na de regenbui kan het water langzaam en beheerst worden afgevoerd en zo weer ruimte creëren voor een volgende grote hoeveelheid regenwater.

5. Aantrekkelijk watersportgebied

Ondernemers, inwoners en natuurbeheerders maken plannen om een bepaald watergebied aantrekkelijker te maken voor de watersporter. Zo moet de waterkant beter bereikbaar en bewegwijzerd worden, is meer variatie en kwaliteit in jachthavens nodig, moet meer ruimte komen voor (trend)sporten en soepeler regels voor ondernemers. De betrokken partijen krijgen de ruimte om zelf het gebied nader in te richten en te beheren en zorgen voor duurzame investeringen. Het waterschap ondersteunt dergelijke initiatieven desgewenst met aanjaagsubsidies en toetst de haalbaarheid van plannen op relevante normen.

6. Publiek-private samenwerking zuiveringsbeheer

Publiek-private samenwerking ten aanzien van het beheren van een waterzuiveringsinstallaties door private partijen onder publieke verantwoordelijkheid. Het waterschap zorgt voor de doelen en formulering van resultaten ten aanzien van doeltreffendheid en efficiency. Het bedrijfsleven zorgt voor een meer bedrijfsmatige aanpak en kennis over duurzaam gebruik van grondstoffen en energie uit afwater en legt daarover verantwoording af aan de overheid. De publiek-private samenwerking levert structureel tot 15 procent daling van beheerskosten op. Het rendement op het zuiveren van afvalwater kan nog groter worden door energieopwekking en of het vermarkten van grondstoffen.

7. Terugdringen van verspilling

Verspilling van water kan worden teruggedrongen door afspraken te maken met agrarisch ondernemers en natuurbeheerders over beregening. Daarnaast kan bijvoorbeeld hoogwaardig restwater van een bierbrouwerij worden gebruikt door agrarisch ondernemers in de omgeving om het tekort aan water te compenseren. In dit water zitten goede voedingsstoffen voor landbouwgronden. Een ander voorbeeld van tegengaan van verspilling is het dusdanig bewerken van afvalwater dat het gebruikt kan worden voor het begieten (van bloemen) in de nabijgelegen glastuinbouw. Inwoners kunnen bewuster met water omgaan met behulp van acties, zoals het stimuleren van het gebruik van regentonnen en het aanleggen van minder verharding. Bewustwording kan ook toenemen door educatie van de jongeren met gastlessen op scholen door waterschapsbestuurders.

8. Beregenen op maat

Bedrijven die met algemene regels van beregenen niet uit de voeten kunnen, kunnen door het opstellen van een bedrijfswaterplan laten zien hoe zij verspilling tegengaan. Zo kan beregening op maat vorm krijgen.

9. Verdroging en hitte

Het waterschap kan samen met gemeenten en inwoners zorgen voor meer 'groen en blauw' in de stad. Dat is nodig om in droge tijden maatregelen te nemen tegen hitte in steden. Dat kan onder meer door aanplant van bomen, aanleg van natuurvriendelijke oevers van waterpartijen en gebruikmaking van groene daken.

10. Samenwerking tussen overheden

Samenwerken kan veel besparen. We doen samen wat kan en werken zelfstandig als het moet. Op die manier wordt de kwetsbaarheid van een individueel waterschap verkleind, worden kosten verminderd en wordt de kwaliteit van diensten vergroot. Waterschappen kunnen ook onderling meer winst behalen door gezamenlijk inkopen van materiaal en het uitwisselen van kennis en personeel. De samenwerking met gemeenten levert ook geld op door dingen steeds meer bij één partij neer te leggen, zoals het onderhoud van gemalen.

11. Internationaal samenwerken

Belgische - Nederlandse rivieren zijn vaak weerbarstig als het gaat om een betrouwbare hoogwatervoorspelling. Hoogwater is lastig te voorspellen voor een kleinschalig riviersysteem bij een tekort aan meetgegevens. Aan Nederlandse kant zijn vaak weinig betrouwbare meetreeksen over langere tijdsperioden beschikbaar. Van belang is dat instanties in het (grensoverschrijdend) gebied en de regionale overheden aan weerszijden van de grens stapsgewijs een informatieplatform ontwikkelen en daarbij de bestaande modellen integreren om zo te komen tot een centraal informatieplatform. Op basis van deze informatie kunnen maatregelen beter op elkaar worden afgestemd.

12. Aanpak van medicijnresten samen met inwoner, apothekers en zorginstellingen

Omdat medicijnresten door vergrijzing een steeds groter probleem gaan vormen bij waterzuivering is aanpak bij de bron nodig. Achteraf verwijderen van medicijnresten wordt onbetaalbaar. Door aantrekkelijke inleverprogramma's met onder andere apothekers en zorginstellingen te maken wordt bewustwording bij medicijngebruikers gestimuleerd. Samenwerking met zorginstellingen moet leiden tot minder lozing van medicijnresten in het afvalwater. Voorkomen is beter dan genezen! Belonen werkt beter dan straffen!

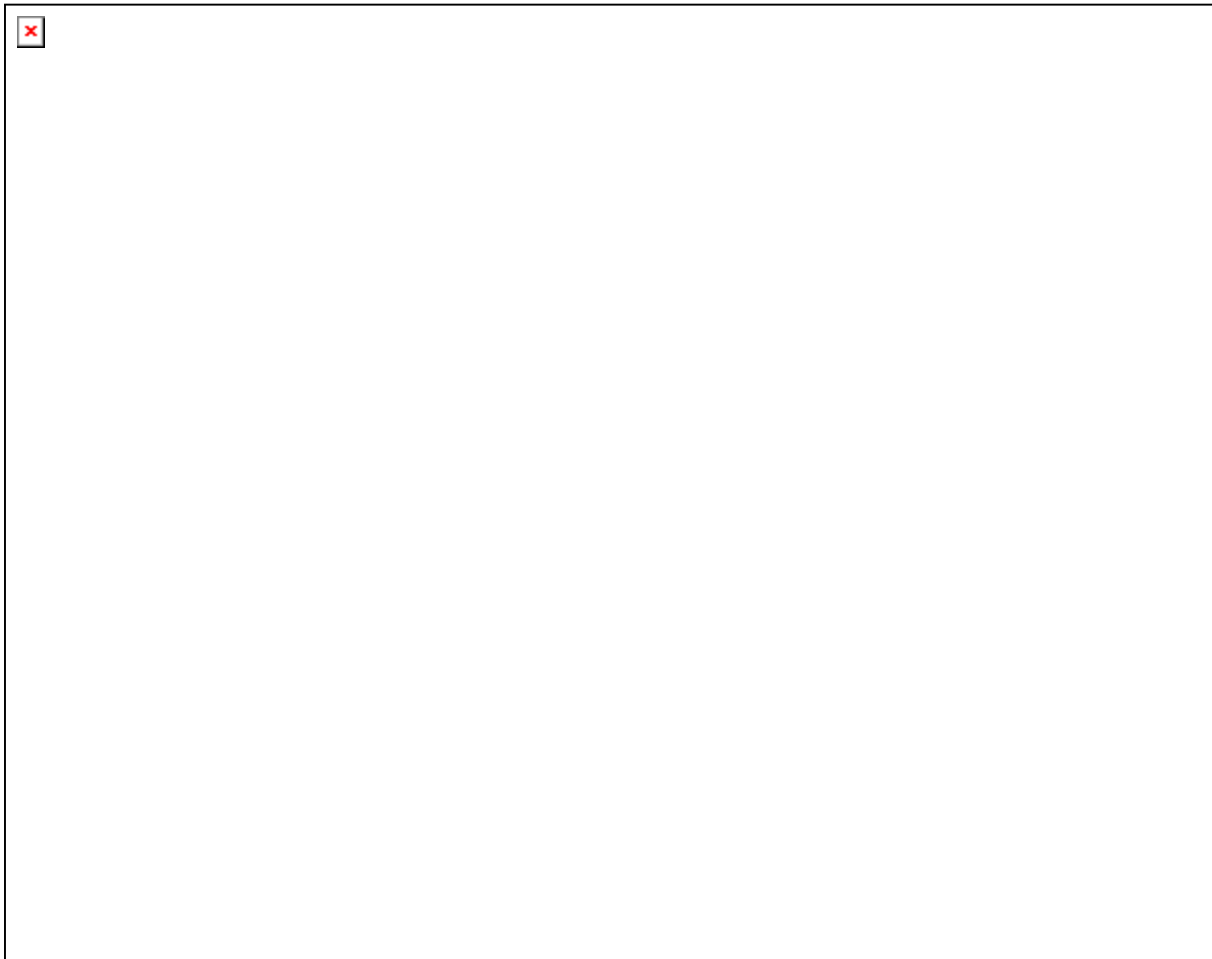
Bijlage 2: Kaart werkgebied

Werkgebied

Het werkgebied van waterschap Aa en Maas omvat het Oostelijk deel van de provincie Noord-Brabant grenzend aan de rivier de Maas.

Gemeenten die vallen onder het werkgebied van waterschap Aa en Maas:

Asten, Bernheze, Boekel, Boxmeer, Cuijk, Deurne, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Grave, Heeze-Leende, Helmond, 's-Hertogenbosch, Heusden, Laarbeek, Landerd, Mill en Sint Hubert, Oss, Schijndel, Sint Anthonis, Sint Michielsgestel, Sint Oederode, Someren, Uden, Veghel, Vught en Waalwijk.

Bijlage 3: Kengetallen Aa en Maas

- Oppervlakte werkgebied: 161.000 hectare
- Aantal inwoners: 700.000
- Aantal primaire waterkeringen: 110 kilometer. Deze keringen (dijken) bieden veiligheid tegen overstromingen door de de Maas
- Aantal niet-primaire/regionale waterkeringen: 95 kilometer. Niet-primaire keringen bieden bescherming tegen overstroming door de binnenwateren.
- Aantal overige kades: 58 kilometer
- Aantal gemalen: 61
- Aantal bruggen: 79
- Waterlopen: 4.700 kilometer
- Aantal rioolwaterzuiveringen: 7
- Aantal rioolgemalen: 102
- Aantal transportleidingen: 393 kilometer